

WIP

De merkwaardige relatie tussen seks en wetenschap

Mary Roach

Vertaald uit het Engels door
Stanneke Wagenaar en René van de Weijer

MAVEN
PUBLISHING

Eerste druk, juni 2011
Tweede druk, december 2011

Oorspronkelijke titel
Bonk: The curious coupling of science and sex
© 2008 Mary Roach / W.W. Norton & Company, New York

Nederlandse vertaling
© 2011 Maven Publishing B.V., Amsterdam / Stanneke Wagenaar
en René van de Weijer, Hallum

www.mavenpublishing.nl

Ontwerp omslag G2K
Foto auteur David Paul Morris
Opmaak binnenwerk Asterisk*, Amsterdam

ISBN 978 94 9057 417 8 / NUR 740

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar
gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze
en/of door welk ander medium ook, zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de uitgever.

Voor Woody

Inhoud

Voorspel 11

EEN

De worst, de egel en de vriendelijke mw. G. 21

Hoogtepunten van de pioniers van de seksuele respons van de mens

TWEE

Vrijen met de peniscamera 51

Kan een vrouw gelukkig worden van een apparaat?

DRIE

De prinses en haar erwt 69

De vrouw die haar clitoris liet verplaatsen en enkele overpeinzingen over coïtale orgasmen

VIER

De opzuigkronieken 95

Is een orgasme goed voor de vruchtbaarheid en wat weten varkens daarvan?

VIJF

Wat gebeurt daarbinnen? 121

De gemakkelijke wereld van de coïtale beeldvorming

ZES

De Taiwanese oplossing en de penisring-met-punten 143

Creatieve benaderingen van impotentie

ZEVEN

De testikeldealers 171

Als twee goed is, zou drie dan nog beter zijn?

ACHT

Wij verwelkomen een nieuw lid 193

Transplantaten, implantaten en noodpenissen

NEGEN

De dame heeft een stijve 209

Is de clitoris een klein penisje?

TIEN

De turbovibrator 221

Masturberen voor je gezondheid

ELF

Het onbevleete orgasme 245

Wat moet je met geslachtsdelen?

TWAALF

Het brein achter de vagina 263

Vrouwen zijn gecompliceerde wezens

DERTIEN

Wat zou Allah zeggen? 283

De vreemde, moedige carrière van Ahmed Shafiq

VEERTIEN

Aapjes kijken 299

De stille kracht van hormonen

VIJFTIEN

'Eenlingen bestudeerd in tweetallen' 317

Het lab dat geweldige seks blootlegde

Woord van dank 327

Bibliografie 331

Voorspel

Een man zit in een kamer zijn knieschijven te masseren. Het is 1983 en we zijn op de campus van de University of California in Los Angeles. De man, een vrijwilliger, heeft opdracht gekregen dit vier minuten te doen, dan te stoppen, en daarna nog een minuut door te gaan. Dan mag hij zijn broek weer aantrekken, zijn geld innen, en naar huis vertrekken met een amusant verhaal voor bij het avondeten. Het onderzoek betreft de menselijke seksuele respons. Het masseren van knieschijven wekt geen seksuele respons, althans niet op deze planeet, en dat is dan ook de reden dat de man het doet: het is de controleactiviteit. (Eerder had hij opdracht gekregen het meer voor de hand liggende lichaamsdeel te masseren, terwijl de onderzoekers maten wat ze dan ook aan het meten mochten zijn.)

Ik kwam dit onderzoek tegen toen ik een paar jaar geleden na gedane zaken nog wat bleef rondhangen in de biblio-

theek van een medische faculteit. Tot dat moment was het nooit bij me opgekomen dat seks in laboratoria wordt bestudeerd, net als slaap, spijsvertering, schilfering en elk ander aspect van de menselijke fysiologie. Ik wist het wel, denk ik, maar ik had er nooit zo bij stilgestaan. Ik had er nooit over nagedacht hoe het in zijn werk zou gaan, met welke horden en handicaps de onderzoekers te maken kregen – opgetrokken wenkbrauwen, argwanende echtgenotes, roddelende collega's. Stel je een conciërge, een eerstejaars student of de rector magnificus voor die de deur opendoet zonder te kloppen en midden in de knieschijvenscène valt. Een vrijwilliger verzoeken aan zijn knieschijven te friemelen is niet immoreel of onfatsoenlijk, maar wel heel moeilijk uit te leggen. En nog moeilijker te financieren. Wie financiert dit soort onderzoeken, vroeg ik me af. Wie biedt zich aan als vrijwilliger?

Het zal niemand verbazen dat het onderzoek naar de seksuele fysiologie, op enkele belangrijke uitzonderingen na, pas in de jaren zeventig van de vorige eeuw echt op gang kwam. William Masters en Virginia Johnson zeiden eind jaren vijftig over hun onderzoeksgebied: '(...) de wetenschap en de wetenschapper worden nog steeds geregeerd door angst – angst voor de publieke opinie, (...) angst voor religieuze onverdraagzaamheid, angst voor politieke druk en bovenal angst voor bekrompenheid en vooroordeel – zowel binnen als buiten het vakgebied.' (En vervolgens zeiden ze: 'Ach, wat kan 't ons ook schelen,' en ze construeerden een peniscamera.) De gepensioneerde Britse seksfysioloog Roy Levin vertelde me dat in het register bij zijn uitgave van *Essential Medical Physiology*, een populair handboek in de jaren zestig, de woorden 'penis', 'vagina', 'coïtus', 'erectie' en 'ejaculatie' ontbraken. In het fysiologiecurriculum werden orgasme en seksuele opwin-

ding weggelaten, alsof seks iets stiekems, iets schandelijks was, in plaats van een doodgewoon biologisch gebeuren.

Een van Levins eerste projecten was het bepalen van de chemische eigenschappen van vaginale afscheiding, de enige lichaamsvloeistof waarover praktisch niets bekend was. De vrouwelijke vochten zijn het eerste waarmee sperma bij aankomst kennismaat en dus was het alleen al uit het oogpunt van de vruchtbaarheid belangrijk om te weten. Logisch, vond Levin, maar een aantal van zijn collega's in de fysiologie dacht daar anders over. Hij herinnert zich dat hij twee van hen op hem hoorde afgeven boven de urinoirs tijdens de conferentie waarop hij zijn voordracht hield. De onuitgesproken aanname was dat hij een stiekeme kick kreeg van het berekenen van de ionenconcentraties in vaginale vloeistoffen. Dat mensen seks bestuderen omdat ze pervers zijn.

14 Of, op zijn minst, omdat ze een onbetamelijke belangstelling koesteren voor de materie – wat de één behoedzaam maakt ten aanzien van seksonderzoekers en de ander uitermate nieuwsgierig. 'Mensen trekken altijd maar bepaalde conclusies over mij, over waarom ik dit onderzoek doe,' zegt onderzoeker Cindy Meston van de University of Texas in Austin. Dat Meston blond en mooi is, maakt het er niet eenvoudiger op. Als je naast Cindy Meston in een vliegtuig zit en haar vraagt wat ze doet voor de kost, zal ze of tegen je liegen of zeggen: 'Ik doe psychofysiologisch onderzoek.' De meesten haken dan af. 'Als ze aanhouden, zeg ik iets als: "Nou, we gebruiken verschillende visuele en auditieve prikkels om te kijken naar de reactiviteit van het autonome zenuwstelsel in verschillende situaties." Dat werkt meestal wel.'

Ook wanneer een onderzoeker een seksgerelateerd project zorgvuldig uitlegt – het doel en de waarde ervan – kun-

nen mensen het gevoel houden dat hij of zij een viezerik is. Vorig jaar had ik een mailconversatie met een kennis die onderzoek deed naar de zwarte markt in lichaamsdelen van overledenen. Ze had de hand weten te leggen op een verkooplijst van een bedrijf dat organen en weefsels levert voor onderzoek. Op de lijst stond ‘vagina met clitoris’. Ze kon niet geloven dat er een legitiem onderzoeksdoel kon bestaan voor genitalia van lijken. Ze nam aan dat de onderzoeker het lichaamsdeel had besteld om er seks mee te bedrijven. Ik antwoordde dat fysiologen en mensen die seksuele disfunctie onderzoeken nog steeds een hoop te leren hebben over seksuele opwinding en het orgasme bij vrouwen en dat ik me best kon voorstellen dat iemand zo iets nodig had. Bovendien, zei ik haar, als die knaap het ding wilde palen, denk je dan echt dat hij de clitoris daarbij wilde?

De eerste studies over seksuele fysiologie benaderden hun onderwerp zijdelings, via vruchtbaarheidsonderzoek, verloskunde, gynaecologie en geslachtsziekten. Zelfs deze vakgebieden riepen vaak al minachting en argwaan op. De gynaecoloog James Platt White werd in 1851 geroyeerd als lid van de American Medical Association, toen hij medisch studenten had gevraagd een vrouw (die daarvoor toestemming had gegeven) te observeren tijdens de weeën en de bevalling. Zijn collega’s spraken er schande van dat een mannelijke arts naar vrouwelijke genitalia keek.* In 1875 werd

* Ongelooflijk genoeg deden Victoriaanse artsen hun gynaecologische en urologische behandelingen bij vrouwen *zonder te kijken*. Zelfs een katheter brachten ze doorgaans blind in, waarbij de dokter zijn handen onder de lakens hield en zijn blik beleefd op oneindig. Gelukkig mochten aankomend artsen wel kijken naar – en oefenen op – de genitalia van lijken, en leerden zo de brailleversie van hun ambacht.

een gynaecoloog genaamd Emo Nograth uitgejouwd toen hij een lezing over geslachtsziekten hield voor de pas opgerichte American Gynecological Society. De seksonderzoeker en historicus Vern Bullough belandde in de jaren zeventig op een FBI-lijst van gevaarlijke Amerikanen vanwege zijn ‘subversieve activiteiten’ (zoals het publiceren van geleerde verhandelingen over prostitutie en het werken voor de American Civil Liberties Union om onder meer orale seks en het dragen van jurken door mannen uit de criminele sfeer te halen).

16 Pas sinds een halve eeuw omarmt de empirische wetenschap het streven naar betere, meer bevredigende seks. Daarvoor moest seksuele disfunctie worden gemedicaliseerd en moest de belangstelling van de farmaceutische industrie worden gewekt. Maar het is nog steeds een moeizame zaak. In Amerika is er in het huidige conservatieve politieke klimaat weinig geld voor. Meston is van plan fondsen te werven voor vruchtbaarheidsonderzoek – een onderwerp dat zich gemakkelijk laat financieren maar haar niet interesseert – louter om haar lab overeind te houden. Verschillende onderzoekers vertelden me dat ze de bewoordingen van hun subsidieaanvragen bewust vaag houden en bijvoorbeeld het woord *fysiologisch* gebruiken in plaats van *seksueel*.

Dit boek is een eerbetoon aan de mannen en vrouwen die het hebben aangedurfd. Die tot op de dag van vandaag het hoofd bieden aan onwetendheid, bekrompenheid, schijnheiligheid en preutsheid. Hun leven is niet gemakkelijk. Maar hun feestjes mogen er wezen.

De kritiek op mensen die populaire boeken over seks schrijven, is milder, maar net zo onontkoombaar. Mijn eerste boek

ging over menselijke lijken en het gevolg was dat mensen aannamen dat ik geobsedeerd ben door de dood. Daarna heb ik boeken geschreven over seks én dood; God mag weten wat er nu over me verteld wordt.

Het klopt dat ik geobsedeerd ben door mijn onderzoek, niet van nature, maar serieel: boek voor boek en ongeacht het thema. Elk goed onderzoek – of het nu in het kader van de wetenschap is of voor een boek – heeft iets van een obsessie. En obsessies kunnen vervelend zijn, zelfs regelrecht gênant. Ik twijfel er niet aan of er worden doorlopend grappen over mij gemaakt op de uitleencentrale van de openbare bibliotheek van San Francisco, waar ik twee jaar verhandelingen heb geleend met titels als ‘Over de functie van kreunen en hyperventilatie tijdens de gemeenschap’ en ‘Een anale sonde om vasculaire en musculaire veranderingen tijdens de seksuele respons te volgen’. Vorige zomer was ik op de bibliotheek van een medische faculteit bezig een tijdschriftartikel te kopiëren getiteld ‘Gebruik van stofzuigers bij fatale autoerotische ongevallen’, toen het papier vastliep. Ik kon mezelf er niet toe brengen de assistent van de kopieerkamer om hulp te vragen, maar verhuisde stilletjes naar het apparaat ernaast en begon opnieuw.

Het is niet alleen het bibliotheekpersoneel. Het zijn ook vrienden en familie, en oppervlakkige kennissen. Het is Frank, de beheerder van het gebouw waarin ik een kantoorje huur. Frank is een vriendelijke, lieve man die qua bouw en goedhartigheid doet denken aan de blije beer in de reclametekenfilmpjes voor Charmin-toilet papier. Hij wipte op een middag even aan voor een praatje over dit en dat – de vandaal van de cola-automaat, de rare luchtjes uit de schoonheidssalon verderop in de gang. Op een bepaald

moment in het gesprek sloeg ik mijn benen over elkaar en stootte daarbij een groot gebonden boek om dat tegen de zijkant van mijn bureau geleund stond. Het boek viel met een klap op de vloer, voorplat naar boven. *Atlas of Human Sex Anatomy*, gilde het omslag in corps 90. Frank keek naar beneden en ik keek naar beneden, en toen praatten we weer verder over de cola-automaat. Maar sindsdien is er toch iets veranderd.

18 Ik mag graag denken dat ik mezelf nooit helemáál verlies in mijn onderwerp. Ik mag graag denken dat ik nog heel wat kilometers heb te gaan voor ik het punt bereik waarop ik net zo word opgeslokt door mijn onderwerp als, bijvoorbeeld, William Masters. Masters is dood, maar ik maakte in St. Louis kennis met een maatschappelijk werker die in hetzelfde gebouw had gewerkt als hij. Deze man vertelde een verhaal over een bijzonder verontrustende zaak die hij onder handen had gehad. De vader in die zaak had hem die ochtend verteld dat hij zich er niet druk over maakte of zijn vrouw de voogdij over hun kinderen zou krijgen, want als dat gebeurde, zou hij hun de keel doorsnijden. De zaak zou de maandag erop voor de rechter komen. De maatschappelijk werker wilde de politie bellen, maar was bang dat hij daarmee de vertrouwelijkheid zou schenden. In zijn radeeloosheid raadpleegde hij de enige andere professional die hij die ochtend in het gebouw kon vinden. (Het was toevallig Thanksgiving Day.) Dat was dr. Masters.

Masters gebaarde naar een stoel aan de andere kant van zijn enorme palissanderhouten bureau en de maatschappelijk werker ontvouwde zijn dilemma. Masters luisterde aandachtig, de man strak aankijkend van onder een slecht bijgehouden heg van witte wenkbrauwen. Toen de maat-

schappelijk werker uitgesproken was, bleef het een moment stil. Vervolgens zei Masters: ‘Heb je die man ook gevraagd of hij moeite heeft een erectie te krijgen of te houden?’

Jaren geleden schreef ik voor een vrouwenmaandblad dat het ongedoseerde gebruik van de eerste persoon, bij schrijvers zoals ik, gedoogde. Een keer plaatsten ze een in de eerste persoon geschreven stuk van een jonge vrouw die vaginisme had gehad. Ik kende de vrouw – ik zal haar Ginny noemen – en haar stuk was smaakvol en vaardig geschreven. Toch kon ik het niet lezen zonder gekromde tenen. Ik wilde helemaal niet weten van Ginny en haar vriend en hun geploeter met Ginny’s klemmende vagina.* Ik zou haar zien op het jaarlijkse feestje van het blad, een paar weken later, en dan zou er voortdurend *klemmende vagina, klemmende vagina, klemmende vagina* door mijn hoofd gaan terwijl we selderijstengels in een sausje doopten en kletsten over ons werk.

Seks is een van die zeldzame onderwerpen waarbij de wens dat anderen de harde realiteit van hun ervaringen voor zichzelf houden zelfs sterker is dan de behoefte om je moeder te vertellen over je eigen realiteit. Ik zou mijn eigen moeder liever in geuren, kleuren en vierstemmige harmonie het relaas doen van mijn bedervaringen in een bepaalde zomer in de backpackerhotels van Zuid-Amerika, dan haar op 79-jarige leeftijd tegen mij te horen zeggen: ‘Je vader had wat moeite om zijn erectie vast te houden.’ (Mijn verdiende

* Ter informatie: het is de nieuwste toepassing voor Botox. Want iets wat je fronsspieren verlamt, verlamt je klemmende vaginaspiers natuurlijk ook.

loon: ik had haar gevraagd waarom er zes jaar zat tussen de geboorte van mijn broer en die van mij.) Ik herinner me het moment nog heel goed. Ik voelde me als Alvy in *Annie Hall*, als hij op een trottoir in Manhattan staat te praten met een ouder echtpaar over hoe zij de sjeu in hun huwelijk hielden, en de oude man zegt: ‘Wij gebruiken een groot vibrerend ei.’

Gekromde tenen, ik struikel er al het hele jaar over. Als schrijver heb ik de gewoonte en de voorkeur de dingen met eigen ogen te bekijken. Wanneer die gebeuren met vrijwilligers in seksonderzoekslabs, is dat soms onmogelijk. De proefpersonen voelen zich er ongemakkelijk bij, of de onderzoekers, of de ethische commissie, of alle drie.

20 Er zijn momenten dat de enige manier om toegang te krijgen tot de wereld van de laboratoriumseks is: zelf de ongemakkelijke stap zetten en je opgeven als vrijwilliger. Die passages beslaan maar een heel klein gedeelte van het boek, maar het schrijven ervan was een hele toer. Vooral ook omdat ik mijn man erin heb meegesleept. Mijn oplossing was de stiefdochterproef. Ik stelde me voor dat Lily en Phoebe de passages zouden lezen en probeerde zo te schrijven dat ze het niet zouden besterven van schaamte. Hoewel ik vast gezakt ben voor die proef, hoop ik dat mijn andere lezers geen reden zullen hebben de tenen te krommen.

Ik beloof je: geen vibrerende eieren.

EEN

De worst, de egel en de vriendelijke mw. G.

**Hoogtepunten van de pioniers van de
seksuele respons van de mens**